

30.08.2016

Ympäristöministeriö
PL 35
00023 VALTIONEUVOSTO

Viite YM018:00/2014

Asia **Opetus- ja kulttuuriministeriön lausunto uhanalaisten lajien suojelun toimintaohjelman luonnoksesta**

Opetus- ja kulttuuriministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua toimintaohjelman luonnoksesta. Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää hyvänä toimintasuunnitelman hallinnonalojen ja eri toimijoiden välistä yhteistyötä korostavaa lähtökohtaa. Opetus- ja kulttuuriministeriö on lausuntoa laatiessaan konsultoinut Suomen Akatemiaa tutkimusinfrastruktuurirahoituksen osalta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö esittää seuraavia huomioita toimintaohjelman yksittäisistä kohdista:

Toimenpide-ehdotus 1 (s. 20). Opetus- ja kulttuuriministeriön arvion mukaan toimenpiteessä olisi, ainakin osin, kyse viranomaistehtävän kaltaisen tehtävän hoitamisesta Luonnontieteellisessä keskusmuseossa. Opetus- ja kulttuuriministeriön näkemyksen mukaan viranomaistehtävien resurssointitarpeet tulee huolehtia sen ministeriön toimesta, jonka hallinnonalan vastuulle kuuluvasta tehtävästä on kyse. Toimenpiteen muotoilusta ei ilmene, onko tehtävän mahdollisesti vaatimat resurssit tässä tapauksessa huomioitu. Lisäksi on syytä huomioida, mitä toimenpide-ehdotusten kaksi ja kolme osalta alla lausutaan.

Toimenpide-ehdotus 2 (s.21). Toimenpiteen sisältö liittyy opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan osalta erityisesti tutkimusinfrastruktuuripolitiikkaan ja rahoitukseen. Kansallista tutkimusinfrastruktuuripolitiikkaa koordinoi Suomessa Suomen Akatemian tutkimusinfrastruktuurikomitea. Suomen Akatemia myös rahoittaa tutkimusinfrastruktuureja Suomen tutkimusinfrastruktuurien strategia ja tiekartta 2014-2020 -julkaisussa määritettyjen periaatteiden mukaisesti. Opetus- ja kulttuuriministeriön sijasta Suomen Akatemia olisi toimenpiteessä tarkoituksenmukaisempi toimija. Lisäksi on syytä huomioida, että Luonnontieteellinen keskusmuseo on Helsingin yliopiston erillislaitos. Helsingin yliopisto koordinoi ja priorisoi autonomiansa puitteissa tutkimusinfrastruktuurejaan, mikä on myös syytä huomioida kaikkia Luonnontieteellistä keskusmuseota ja Lajitietokeskusta koskevien toimenpiteiden yhteydessä.

Kuva 1 (S. 22). Jako suljettuun ja avoimeen tietovarastoon on varsin hyvin perusteltu julkisuuslailla ja henkilötietolailla. On kuitenkin syytä huomioida että aineistojen metadatat tulee olla vapaasti saatavilla ja käytettävissä. Tämän osalta on syytä

kiinnittää huomiota JUHTA – julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnan hyväksymiin JHS-suosituksiin. JHS-suositus 189 suosittaa oikeudet Suomen julkishallinnon avointen tietoaaineistojen uudelleenkäyttöön myönnettäväksi avoimella käyttöluvalla, joka kuuluu Creative Commons -lisenssi-perheeseen. Suositeltava käyttöluupa on joko Creative Commons Nimeä 4.0 (CC BY 4.0) tai CC0.

Osana Lajitietokeskuksen käynnistymistä määritellään **käytön yleiset periaatteet** ja jatkuvan toiminnan vaatimat resurssit kuten tiedonluovutuksen hinta (sivu 23). Kun kyse on verovaroin ja vapaaehtoisvoimin kerätyistä tiedoista, hinnoittelupolitiikka tulisi suunnitella erityisen harkitusti. Maksupolitiikka ei tulisi esimerkiksi estää tietojen kaupallista hyödyntämistä. OECD (2007) linjaaman periaatteen mukaan maksun tulisi olla korkeintaan marginaalikustannusten suuruinen. (OECD 2007 - <https://www.oecd.org/sti/sci-tech/38500813.pdf>). Käyttöoikeuspolitiikassa puolestaan tulee huomioida mahdollisimman korkean käyttöpotentiaalin saavuttamiseksi yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen tutkijoiden ja opiskelijoiden pääsy Lajitietokeskuksen tietovarastoon mahdollisimman kynnyksettömästi.

Toimenpide-ehdotus 3 (s. 23). Lajitietokeskuksen kehittämistä rahoitetaan paitsi toimintaohjelmassa mainitulla valtiovarainministeriön tuottavuusohjelmasta rahoitetulla Envibase -hankkeella, myös Suomen Akatemian myöntämän tutkimusinfrastruktuurirahoituksen turvin (noin 1,4 M€ vuosina 2014-2017). Suomen Akatemian tutkimusinfrastruktuurirahoituksen ehdot edellyttävät huomioimaan tutkimusinfrastruktuurin toimintamahdollisuudet pitkäjänteisesti. Ulkoisen rahoituksen lisäksi Helsingin yliopisto päättää autonomiansa mukaisesti tutkimusinfrastruktuuriensa resursseista. Opetus- ja kulttuuriministeriöllä ei ole erillisiä rahoitusmuotoja tutkimusinfrastruktuureille. Ministeriön mielestä Helsingin yliopiston keskushallinto tulisi osallistaa käytäviin keskusteluihin.

Biodiversiteettiseurantojen kehittäminen (s. 26) verkostoyhteistyötä parantamalla on kannatettava tavoite. Opetus- ja kulttuuriministeriö ehdottaa korkeakoulujen sisällyttämistä mainittuihin verkostotoimijoihin. Toimintaohjelmassa voisi kauttaaltaan käyttää niin yliopistot kuin ammattikorkeakoulutkin sisältävää korkeakoulu -sanaa aina, kun se ei jostain erityisestä syystä ole poissuljettua.

Neuvonta, koulutus ja viestintä (s. 36 alkaen). Opetushallitus on hyväksynyt perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 22.12.2014. Näiden perusteiden mukainen paikallinen opetussuunnitelma otetaan käyttöön vuosiluokkien 1–6 osalta 1.8.2016 ja vuosiluokkien 7–9 osalta porrastetusti vuosina 2017, 2018 ja 2019. Perusopetuksen valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa ympäristökasvatus ja kestävä kehitys sisältyvät useisiin oppiaineisiin. Uusissa opetussuunnitelman perusteissa tavoitteena on laaja-alainen osaaminen. Opetussuunnitelman perusteissa kuvataan seitsemän laaja-alaista osaamiskokonaisuutta ja perustellaan niiden merkitys. Niillä on useita liittymäkohtia toisiinsa. Näiden kokonaisuuksien tavoitteen on otettu huomioon oppiaineiden tavoitteiden ja keskeisten sisältöalueiden määrittelyssä. Laaja-alaisessa osaamiskokonaisuudessa ”Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen” ympäristökasvatus on otettu huomioon laajasti.

Kansliapäällikkö

Anita Lehikoinen

Ylitarkastaja

Riina Vuorento

Tiedoksi Ammatillisen koulutuksen osasto
 Kulttuuri- ja taidepolitiikan osasto
 Korkeakoulu- ja tiedepolitiikan osasto
 Nuoriso- ja liikuntapolitiikan osasto
 Yleissivistävän koulutuksen ja varhaiskasvatuksen osasto